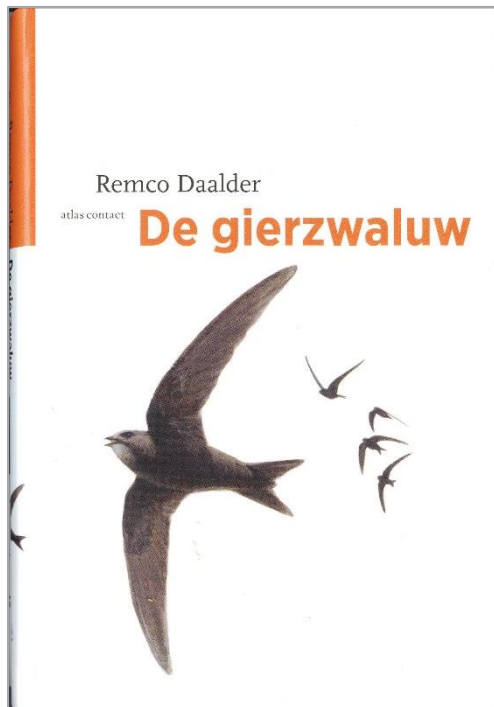

Nieuw in de Jan Verwey Bibliotheek

Jelle van Dijk

Remco Daalder 2014. De Gierzwaluw. Uitgeverij Atlas Contact Amsterdam/Antwerpen. 204 pagina's. Prijs € 25.

Met vlotte pen beschrijft Remco Daalder zijn zoektocht naar de geheimen van het gierzwaluwenleven. Hij doet dat door zich te verdiepen in de literatuur, maar vooral door bevlogen onderzoekers te interviewen.

Ook bezoekt hij vergaderingen van de Gierzwaluwbescherming Nederland en lezingen op de Sovon-dag over dit onderwerp.

Zijn speurtocht naar het geheimzinnige leven van de Gierzwaluw beperkt zich grotendeels tot Amsterdam. Niet zo vreemd want jarenlang was Daalder daar stadsbioloog. Het gevolg hiervan is wel dat het Noordwijkse onderzoek van Hein Verkade niet wordt genoemd, terwijl dit een uniek onderzoek is waarbij over een langere periode op nauwkeurige wijze door een aantal vrijwilligers het aantal nestplaatsen in kaart wordt gebracht. Toch wordt Noordwijk even genoemd als het gaat om de toepassing van speciale dakpannen. Vrijwel nergens maken de Gierzwaluwen daar gebruik van, behalve in Noordwijk wordt opgemerkt.

Remco Daalder begint met het eerste vogelboekje dat hij in handen kreeg: "Vogels rondom ons huis" door Jan. P. Strijbos. Daarna komt hij snel bij David Lack met zijn baanbrekende onderzoek neergelegd in de klassieker "Swifts in a Tower". En zo volgt

Daalder op enthousiaste wijze de ontwikkelingen in het onderzoek en volgt hij de bescherming die van de grond komt door het plaatsen van speciale nestkasten.

Op heldere wijze weet Daalder de lezing van Luit Buurma samen te vatten als het gaat over radaronderzoek boven het IJsselmeer. In de zomer komen daar vele duizenden niet-broedende Gierzwaluwen bij elkaar die aan het begin en aan het eind van de nacht tot zo'n 3 km stijgen en in de tussentijd laag boven het IJsselmeer vliegen om te foerageren in de enorme muggenzwermen.

Hij eindigt met de schat aan nieuwe kennis omtrent het leven in Afrika die dankzij geolocators bekend is geworden. Een geolocator is een klein apparaatje dat op de rug van de vogel wordt bevestigd. Dit slaat gegevens op over de positie waar de vogel zich bevindt. Om die gegevens te kunnen aflezen moet de Gierzwaluw na terugkeer uit Afrika wel gevangen worden. Omdat veel Gierzwaluwen jaarlijks terugkeren naar de kast waar ze eerder broedden, lukt het in veel gevallen de geolocator weer van de vogel te verwijderen en de opgeslagen gegevens af te lezen. Hierdoor is veel bekend geworden over de omzwervingen in Afrika.

Kortom een bijzonder lezenswaardig boek dat geen moment verveelt. Wel moet worden opgemerkt dat illustraties helaas ontbreken. Alleen op het omslag is een vliegende Gierzwaluw afgebeeld. Voor een boek zonder plaatjes (en zonder tabellen en grafieken) is de prijs daarom wat aan de hoge kant.

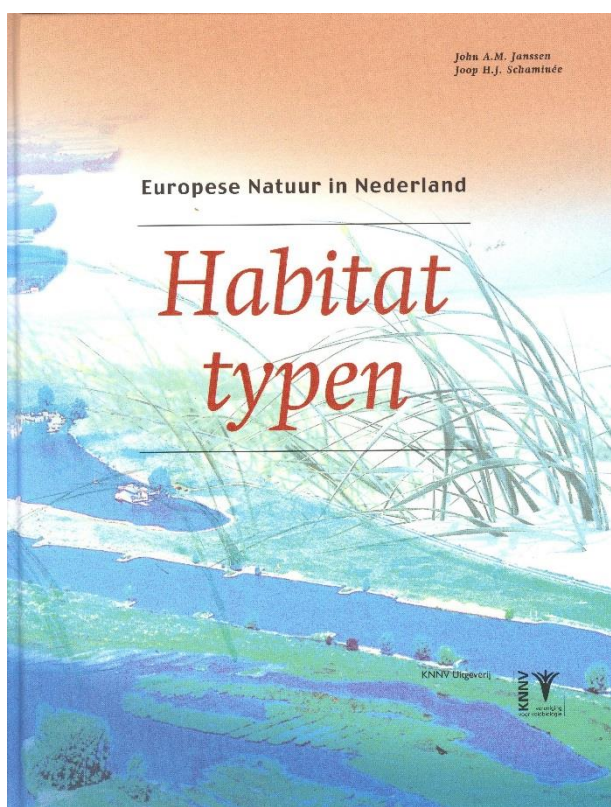
John A.M. Janssen & Joop H.J. Schaminée 2003. Habitattypen. KNNV Uitgeverij Utrecht. 120 pagina's. Prijs € 8,-. (was € 35,-).

Begin deze eeuw moest elk land van de Europese Unie natuurgebieden aanwijzen met een meer dan regionale betekenis, de Natura-2000 gebieden. Gebieden konden zich alleen kwalificeren als er natuur aanwezig was waarvoor Europa op wereldschaal een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Om de betekenis van gebieden te kunnen vaststellen werd door de Europese Commissie een lijst van habitattypen opgesteld. Verder werden in de Habitatrichtlijn 30 plant- en diersoorten aangewezen waarvoor speciale beschermingszones moesten gelden.

In het boek *Habitattypen* worden alle typen die in Nederland zijn aan te treffen, uitvoerig besproken met vermelding van de kenmerkende plantensoorten. Voor onze omgeving is natuurlijk vooral de categorie Zeekust- en landduinen van

belang. Het best vertegenwoordigt is habitatype 2130: *Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie*, meestal gewoon "Grijze duinen" genoemd. Hieronder vallen alle kalkrijke, open duingebieden zonder uitgebreide struwelen en stuifzanden. Ook habitatype 2190 *Vochtige duinvalleien* is van groot belang. Door allerlei natuurherstelprojecten is dit terreintype flink uitgebreid, met name in Berkheide en Meijendel.

Het boek geeft een goed beeld van de rijkdom aan natuur die ons kleine landje in Europees verband te beheren heeft. Helaas zijn veel van de geplaatste foto's van matige kwaliteit.

Boeken van Willem van Duijn

J. Versteeg 1941. Luchtridders en Roofgespuis in het hart van Holland. Daamen's Uitgeversmaatschappij, 's- Gravenhage. 144 pagina's.

R.E. Moreau 1972. The Palaearctic-African Bird Migration Systems. Academic Press, London and New York. 384 pagina's.

Gordon Lindsay Maclean 1985. Robert' Birds of Southern Africa. John Voelcler Bird Book Fund, Kaapstad. 848 pagina's.

C.W. Mackworth-Praed & C.H.B. Grant 1962. African Handbook of Birds. Uitg. Longmans,

London. Deze serie bestaat uit zes delen met in totaal 3988 pagina's.

Via Dick Hoek kregen wij een stapel boeken uit de nalatenschap van Willem van Duyn (1952-1992). Vermoedelijk heeft Willem het eerstgenoemde boek op zijn beurt van Johan Moerkerk gekregen. Het is een typisch boek uit de tijd waarin de natuurromantiek in woord en beeld gestalte kreeg. De bekendste schrijvers van dit genre waren A.B. Wigman met zijn serie over de Hoge Veluwe.

Omdat Willem van Duyn al begin jaren zeventig naar Afrika trok als ontwikkelingswerker, schafte hij zich enkele standaardwerken aan over de Afrikaanse vogelwereld. Het boek van Moreau uit 1972 was jarenlang het belangrijkste boek over de trek van de Europese vogels naar Afrika. Voor het eerst werd hier samengevat wat er bekend is over de plaatsen waar 'onze' vogels in Afrika de winter doorbrengen. Hoewel er een enorme schat aan gegevens in dit boek was samengebracht, maakte het ook duidelijk dat we van nogal wat soorten nauwelijks weten waar ze in Afrika overwinteren. Pas door de technische mogelijkheden om vogels met een zender of een geolocator uit te rusten worden de geheimen van de vogeltrek nu langzaam ontrafeld. Ook gericht onderzoek in Afrika zelf heeft veel gegevens opgeleverd. Wat het Sahelgebied betreft is die kennis op indrukwekkende wijze samengebracht in het standaardwerk *Living on the Edge* (Zwart & Bijlsma 2010).

Het *Handbook of African Birds* was decennia lang het belangrijkste standaardwerk over de gehele Afrikaanse avifauna. In 1982 startte de prachtige serie "The Birds of Africa" door Brown, Urban & Newman. Toen tien jaar later een nog omvangrijker project van start ging (*Handbook of the Birds of the World*) stagneerde deze uitgave over Afrikaanse vogels. Het achtste en laatste deel verscheen daardoor pas in 2013.

Verder schonken enkele leden de volgende boeken aan onze bibliotheek:

Van Jetty Dirkmaat:

Vogels van Groningen

Van F. Schipperijn:

Suriname natuurlijk.

Excursionguide to the Christoffel Park Curacao, Diving and snorkeling locations in Curacao.

Een wereld van natuur.

Paradiese, die letzte Urlandschaften und ihre Tiere, Natuurlijk Afrika.